

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

RONDOM DE DEMOCRATIE

De jongste vergadering van de Vereniging voor Wijsbegeerte des Rechts te 's Gravenhage

Op Zaterdag, 16 December j.l. had in de kleine zittingzaal van de Hoge Raad der Nederlanden te 's Gravenhage de jaarlijkse algemene vergadering plaats, van de Vereniging voor Wijsbegeerte des Rechts.

Deze Nederlandstalige Vereniging is een unicum. Er bestaat nergens, in geen enkel ander land, een groepering, die uitsluitend de studie van de rechtsphilosophie bevordert. Zij wordt thans met gezag voorgezeten door M. P. Vrij, gewezen hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen, leider van de bekende reeks studies over Straf en Wangedrag, thans lid van de Hoge Raad der Nederlanden. De secretaris is Prof. Dr. F. L. R. Sassen, hoogleraar in de wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Leiden, wiens philosophische geschriften ook in onze Vlaamse kringen veel lezers vinden.

De vereniging voor Wijsbegeerte des Rechts groepeerde een honderdtal leden verkozen door coöptatie. Zij bestaat sedert ongeveer 40 jaar, en geeft uit « Handelingen », waarin de rapporten en de besprekingen worden opgenomen (N. V. Uitgeversmaatschappij, W. E. J. Tjeenk Willink, Zwolle). De vereniging staat niet op een bepaalde wijsgerige grondslag. De leden behoren tot zeer diverse philosophische richtingen. Het enige, wat hen verenigt, is een gelijke belangstelling voor rechtsphilosophische vraagstukken, die worden toegelicht uit zeer verschillende standpunten. Elk lid deelt vrij zijn mening mede, zonder dat getracht wordt, door een stemming, een meerderheidsopinie te vormen. Het nut van zulke vrije gedachtenruijningen is zeer groot, omdat iedereen de gelegenheid bekomt met de verschillende meningen rondom een gesteld vraagstuk, sereen en vriendschappelijk, kennis te maken, en aldus eigen gedachten te toetsen en te vervolledigen.

Van de Vereniging voor Wijsbegeerte des Rechts maken tot nog toe slechts drie Belgische juristen deel uit. Het beantwoordt ongetwijfeld aan de wens der Vereniging dit aantal te vermeerderen.

Niettegenstaande de zeer ongunstige weersomstandigheden, die ook Nederland onder een wit sneeuwdekken had bedolven en de Nederlandse wegen zeer

onveilig had gemaakt, waren een dertigtal juristen verenigd om het volgende onderwerp te bespreken : « De meester over de macht in de staat en de wil van het volk ». De inleiders waren Mr. J. J. Boasson en Prof. Dr. H. Plessner, hoogleraar in de wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Het onderwerp was door het secretariaat der Vereniging nader omlijnd door de vraag : « in hoever kan de greep naar de macht en het behoud van de macht ook in democratische landen, in overeenstemming zijn en gerechtvaardigd worden met een beroep op de wil van het volk? »

In het prae-advies van M. Boasson werd vooraf de juiste zin bepaald, die aan de woorden van het bestudeerde thema zou worden gegeven : onder *macht* wordt verstaan, de mogelijkheid om, voor een bepaald, doel, op der mensen voelen, denken, waarderen, willen en gedragen, invloed te oefenen. Geweld en werkdadige bedreiging daarmede, en opwekken van angst zijn dus vormen van macht. Onder *volk* wordt verstaan de een-bepaald gebied bewonende groep mensen in zo ver zij van elkaars saamhorigheid in velerlei levenssferen weten. *Staat* wordt genomen in de zin van de op een bepaalde grond- en watergebied werkende duurzame organisatie in een volk, die ten behoeve van hetgeen haar leiders voor dat volk juist achten, de ordening van het gebruik van geweld voor zich heeft gemonopoliseerd; die ordening doorzet er op grond daarvan andere vormen van macht (economische, sociale, enz.) bezit.

Ook de bedoelde *democratie* wordt beschreven als een staatsorganisatie waarin ten minste aan alle niet-geesteszieke en niet-misdadige volwassen mannen, het niet-door-bedreiging-met-geweld-verzwakte recht is gegeven, om door vrije uitbrenging van hun stem deel te hebben aan de machtsoefening door de Staat, met mogelijkheid tot vorming en verbreiding van hun overtuiging door een niet door de Staat beheerste pers en door, alleen-door-het-algemene-strafrecht-beperkte, vrijheid van openbaar spreken, van vergadering, vereniging en dus van partijvorming.

Ten slotte worden ook de uitdrukkingen « rechts-idee » en « recht » verduidelijkt. Voorgesteld wordt

onder *rechtsidee* te verstaan, de ideële norm, dat mensen zich zó jegens elkaar behoren te gedragen, dat ieder zijn lichamelijk en geestelijk leven, in persoonlijke vrijheid en verantwoordelijkheid overeenkomstig 's mensen bestemming kan ontplooiën met inachtneming van deze mogelijkheid voor anderen. *Recht* is dan de door de staatsorganen voor één geval of meer gehandhaafde ordening van menselijke willens en gedragingen.

In het merkwaardig prae-advies van M. Boasson wordt duidelijk de mogelijkheid gesteld van een volkswil tegen de democratie en haar vrijheden.

Die mogelijkheid zou er nl. dan zijn, indien er een desaffectie ten overstaan van de democratie en haar vrijheden ware ontstaan, doordat zij in gebreke blijft met voldoende kracht, omvang en tempo te zorgen voor verwerkelijking van die elementen van de *rechtsidee*, die sterk in de volkswil leven. Wanneer dan een meerderheid, misschien bij moedeloosheid en apathie door grote rampen, overtuigd zou worden, dat offering van die democratische vrijheid minder zwaar moet wegen dan realisering van bepaalde elementen der *rechtsidee*, zoals zij die opvat, ware een althans tijdelijke beaming van het nieuwe regiem door de volkswil (d.i. een zeer grote meerderheid) mogelijk.

Maar, betoogt Mr. Boasson, zulk een situatie zou zich in een democratie alleen dan kunnen voordoen, als er remmingen zijn tegen het doorwerken van de meerderheid in de staatsmacht via normale verkiezingsstrijd. Of wanneer de meerderheid, meester van de regering, in het doorzetten van haar gerechtigheidsidealen zou worden belemmerd door een moeilijk wijzigbare grondwet en een hardnekkige minderheid zou weigeren mede te werken om de voor de grondwetswijziging nodige bijzonder grote meerderheid te vormen. Als dan het stellige geldende recht geen andere expédienten biedt, is het denkbaar, dat een meerderheid, die met geweld haar wil zou doorzetten, de volkswil achter zich kreeg, mits zij zo spoedig mogelijk de democratische orde zou herstellen.

Ernstiger zouden andere gevallen kunnen zijn. Ter beoordeling van gevaren, die voor een democratie kunnen rijzen, wordt uitgegaan van de overtuiging, dat zij, bij een bepaalde stand der cultuur van een volk « de voor verwerkelijking van de *rechtsidee* meest geschikte vorm is ». Maar zij is ook niet meer dan een vorm, die wel, reeds enkel door hantering van de vorm, belangrijke elementen der *rechtsidee* kan verwezenlijken, maar die toch zijn volle waarde moet tonen door zijn resultaten, voor de alzijdige doorzetting der *rechtsidee*, voorzover de overheid daarvoor nodig is. Voor een goede werking der democratie, is daarom allereerst vereist, dat het partijleven open zij voor nieuwe en gewijzigde rechtsovertuigingen en dat de groei-ener meerderheid geschiedt in vrije strijd der meningen. Zelfbeheersing is nodig, in die zin, dat minderheden zich onderwerpen aan meerderheidsbeslissingen, die na eerlijke gedachtenwisseling zijn genomen. Maar ook zó, dat meerderheden geen beslissingen doorzetten, waartegen minderheden zulke intense bezwaren koesteren, dat zij wanorde en desnoods burgeroorlog zouden verkiezen boven aanvaarding. En hiertegenover zal een meerderheid moeten overwegen, of haar zaak zó principieel en in zulk een belangrijke omvang rechtvaardig is, en haar geweldmacht zó sterk, dat zij het uiterste geweld aandurft. Tot goede verwezenlijking van de *rechtsidee* behoort ook de werkdadigheid en snelheid, en daarom mag de democratie niet terugdeinzen voor grote machtsconcentraties in handen van regering of openbare lichamen, mits de nodige controle en openbare verantwoordingsplicht.

Verwaarloost het partijwezen zijn taak, verschrompelt het tot blote machtsstrijd, politieke listigheid, streven naar ambten met of zonder corruptie, of wordt het door verbroekeling en ongeneigdheid tot compromissen in grote stijl onmogelijk om krachtige regeringen te vormen, dan kan een bekwaam en plichtbewust ambtenaren- en rechterscorps nog veel doen om de zaken in beweging te houden, doch de krachtige doorzetting van de *rechtsidee*, zal op de duur zeer lijden, tot ergernis van goede ambtenaren en van een groot deel van het volk. Alsdan ontstaat weer de mogelijkheid, dat de energieksten zo zij bij politie en leger steun weten te vinden, door geweld de macht grijpen, en, als zij eerlijk hun doel doorzetten, de volkswil achter zich krijgen. Zulk een revolutionaire situatie zou ook kunnen rijzen, als telkens andere minderheden er gewoon aan zouden worden, zich te verzetten tegen wettige meerderheidsbesluiten. Daaruit zou kunnen blijken, dat een volk de rijpheid voor democratie heeft verloren, en slechts autoritair geregeerd kan worden. De kans op steun van de volkswil zou voor het nieuwe gezag groeien, indien economische of internationaal-politieke successen zouden volgen.

De meerderheid blijve steeds zichzelf en waakzaam d.w.z. dat zij enerzijds op haar hoede weze tegen listige ondermijning in de gezags- en technische centra, maar anderzijds niet schrome, om hetgeen in de eisen der haar vijandige groepen of personen tot elementen van de *rechtsidee* behoort, zelf te aanvaarden en door te zetten. Zij zorge, dat het partijwezen zuiver en open blijve, en bron van regeerkracht. Men bevordere openbaarheid en het gevoel van verantwoordelijkheid, welk laatste een essentieel bestanddeel is in een waarlijk vrije mens. Daarom betrekke men ook, zoveel als mogelijk is, zonder de werkdadigheid van het bestuur te verzwakken, personen uit de burgerij in de voorbereiding en uitvoering van regeling en bestuur, en er zij eerbied voor het plaatselijk zelfbestuur in al zijn vormen. En evenals haar vijanden hun jeugd trachten te doordrenken van de waarde van de door hen verkozen staatsvorm, zij de democratie onvermoeid in haar zorg om in het opgroeiend geslacht, de appreciatie van de democratische vrijheden en de werking der democratie levendig en voelbaar te maken, niet enkel door woorden, maar ook door het zelfstandig organisatieleven der jeugd te bevorderen.

Na deze grootse les van democratie, komt de ervaren ambtenaar in Mr. Boasson aan het woord, met nuchtere beschouwingen, die een onmiskenbaar realisme laten blijken: het wordt voor de gewone mens steeds moeilijker de overheidswerkzaamheid te overzien, te controleren, en te weten hoe hij zijn nieuwe desiderata moet formuleren en tot welke autoriteit hij zich moet wenden. Dit is een gevolg van de enorme uitbreiding der staatswerkzaamheid. Zeer weinige politieke en economische deskundigen hebben een overzicht over het geheel der staatswerkzaamheid. Ook volksvertegenwoordigers en ministers weten elk niet alles van hetgeen buiten het gebied van hun bijzondere taak, belangstelling en deskundigheid ligt. Daarom moet met de gespecialiseerde deskundigheid in regering en bestuur groot vertrouwen van de burgerij in haar vertegenwoordigers, regering en ambtenaren samen gaan. Hiervoor is op allerlei gebied loyale openbaarheid en voorlichting nodig. Voor de grote massa zal de toetssteen voor de kwaliteit der democratie liggen in de ervaring van haar resultaten in ieders dagelijkse existentie, verbonden met de zekerheid zijn grieven steeds vrijelijk

te kunnen uiten en gemakkelijk toegang te vinden tot verantwoordelijke regelaars en bestuurders.

De democratie, aldus het besluit, is een kostbaar ontwikkelingsproduct. Zij is gegroeid en moet steeds verder groeien en zich aanpassen aan nieuwe omstandigheden. Zij groeit niet door, als men niet daarvoor zorgt en haar als iets vanzelfsprekends beschouwt, dat geen bijzondere zorg vereist. Haar hoofdzuilen zijn: de vrijheid van vorming en van uiting van overtuiging, in een verhouding van vertrouwen, niet van vrees tot de Staat en zijn organen. De altijd dreigende uitdaging van gemakzucht en verkeerd gerichte machtsdrang in eigen gelederen, van vijandschap van buiten, zal zij in nooit eindigende kamp moeten overwinnen.

Bij het overwegen van dit merkwaardig prae-advies wordt de mening versterkt van degenen, die steeds vragen, dat het normatieve standpunt gescheiden zou worden gehouden van het positieve. Dit elementaire onderscheid tussen wat is en tussen wat moet zijn mag nooit uit het oog verloren, hoewel daarom nog niet geloochend wordt dat de norm niet steunen moet op de ervaring.

Wie zich nu op het positieve standpunt stelt en naar de gegevens luistert van ervaring en staatspolitieke geschiedenis, ontvangt de les dat voor staatsorganisatorische regelingen de toestanden tot in het oneindige kunnen verschillen. De indruk van de relativiteit en de slechts tijdelijke bruikbaarheid van de politieke regelingen is zó overweldigend, dat er haast geen algemene kenmerken kunnen worden aangegeven voor wat o.m. een democratische staatsorganisatie in feite is.

Wat is democratie? De vraag wordt niet normatief, maar positief gesteld. Zal men zich houden aan wat zich in de loop van de tijden als «democratisch» heeft aangemeld? Maar wat is er gemeenzaam tussen de antieke democratische staatsvormen en de moderne? tussen de Oost-Europese volksdemocratiën en de Westerse? tussen alleen-sociale democratie, die voorkwam in zeer diverse staatsorganisatorische vormen, daaronder begrepen zeer autoritaire, en de politieke democratiën?

Indien vastgehouden wordt aan de «medezeggenschap» als kenmerk van de democratie, dan wordt nog niets gezegd omtrent de richting, waarin zich deze medezeggenschap zal betuigen. Er zijn voorbeelden van medezeggenschap, o.m. van plebiscieten, die zeer autoritaire machthebbers aan het bewind hebben geholpen. Zelfs het volkse, het populaire of onpopulaire karakter van een staatsbestuur is een zeer relatief begrip. Ook onpopulaire beslissingen worden in democratische landen genomen. De diversiteit is niet alleen oneindig in de juridische regelingen; zij is het vooral in de geest en in de feitelijke omstandigheden.

Normatief doet zich het vraagstuk over de kenmerken der democratie anders voor. Het rapport van Mr Boasson heeft als achtergrond een zeer bepaald ideaal van democratische staatsorganisatie, waarmede hij vertrouwd is, dat hij bewondert en waardeert en waarvan hij het behoud als onvoorwaardelijk wenselijk acht. Het is echter een zeer bepaald ideaal, waarvan hij o.m. in Nederland een voortreffelijke belichaming vindt en dat b.v. niets gemeens heeft met de «volksdemocratie» van het Oost-Europese type.

Tijdens de bespreking van het merkwaardig rapport is nog eens duidelijk gebleken, dat zulk democratisch ideaal niet gelijk te stellen is met een stelsel, dat noodzakelijk steunt op de wil van het volk, of wellicht juist dat «de wil van het volk» zich niet noodzakelijk betuigt als steun of goedkeuring

van de bedoelde democratie. De wil van het volk kan ook zeer autoritaire stelsels steunen.

De prae-adviseur heeft zich de door hem bedoelde democratische staatsorganisatie ingeleefd in een bepaalde historische verschijning, fenomenologisch, en hij heeft zijn beleving verduidelijkt onder een beschrijving van wat hiervoor als wezenlijk voorkomt. In zijn geheel bezien, is deze *Wesenschau* ongetwijfeld bevredigend.

Er is nochtans aangestipt, dat niet alle formules even bevredigend zijn en zelfs tegen de algemene beschrijving van de democratie, als «de staatsorganisatie, waarin ten minste aan alle niet-geesteszieke en niet-misdadige volwassen mannen het niet-door-bedreiging-met-geweld-verzwakte recht is gegeven, om door vrije uitbrenging van hun stem deel te hebben aan de machtssoefening door de Staat, met mogelijkheid tot vorming en verbreiding van hun overtuiging door een niet door de Staat beheerste pers en door alleen-door-het algemene strafrecht beperkte vrijheid van openbaar spreken, van vergadering, van vereniging en dus van partijvorming», is bezwaar gemaakt o.m. wegens de gestelde beperking door het «algemeen strafrecht», omdat zulks vatbaar is voor een ruimer toepassing dan ongetwijfeld in de bedoelde democratie toelaatbaar is. Ook sluit deze beschrijving niet het geval uit, waar door een feitelijke éénstemmigheid van een zeer grote meerderheid een totalitaire staatsorganisatie zou worden doorgevoerd in de nochtans gestelde voorwaarden.

Men heeft zich dan ook afgevraagd of het besluit niet is gewettigd, dat voor de bedoelde democratie ten slotte de houding tegenover de minderheid niet beslissend en kenmerkend moet worden genoemd. Paradoxaal zou dan het zwaartepunt der democratie liggen in de minderheid, de eerbied voor de minderheidsgroepen, veeleer dan in de wil van de meerderheid. De autoritaire stelsels treden immers doorgaans de rechten van de minderheid met de voeten. En het is wellicht gemakkelijker te beschrijven wat de democratie niet is, door contrast, dan positief aan te geven wat zij eigenlijk wezenlijk is.

De oude vraag, die reeds rondom de ideologie van J. J. Rousseau oprees, omtrent de betekenis van de «wil van het volk», «volonté générale» of «volonté de tous», moest thans niet grondig onderzocht, omdat eenvoudig werd uitgegaan van het feit, dat voor de vraagstelling bedoelde volkswil tot uitdrukking komt, haast mathematisch, langs een eerlijk-uitgeschreven stemming.

Het in België gerezen conflict tussen de meerderheid en een belangrijke minderheid rondom het koningsvraagstuk werd een ogenblik gememoreerd, alleen wegens zijn theoretische aspecten. Maar de voorzitter stelde onmiddellijk zijn veto en oordeelde dat het in strijd was met de geest en de statuten der Vereniging, buitenlandse politieke vraagstukken te bespreken, die nog niet op het serene plan der historiografie zijn terecht gekomen. Deze wijze beslissing werd door de aanwezigen, ook van Belgische zijde, zeer gewaardeerd.

Nog andere historische feiten zijn aangehaald, om het conflict tussen de macht in de Staat en de wil van het volk toe te lichten: de Franse plebiscieten, de Duitse referenda, de Portugese toestand, e.d.m.

Aldus is steeds nader gebracht de relativiteit van de begrippen in het licht van de zeer grote verscheidenheid der concrete toestanden. Vooral de politieke realiteit is tot het oneindige geïndividualiseerd.

Moest dan bij sommigen niet het onafwendbare besluit worden getrokken, dat, zelfs normatief bezien,

de bedoelde democratie zeer moeilijk, zo niet onmogelijk onder alleen-abstracte bewoordingen en voorwaarden kan worden beschreven. Het betreft veeleer een beleefde werkelijkheid, waarvoor alleen-juridische figuren onadequaet voorkomen. Ten hoogste zou men negatief bepaalde juridische regelingen kunnen afwijzen, die niet voor de democratische staatsorganisatie passen.

Uit de steeds rustige en voorname toon van de drukke besprekingen, die voor- en namiddag hebben plaats gehad, is het hoogstaande peil gebleken, waar-

op de Vereniging voor Wijsbegeerte des Rechts een bepaald onderwerp weet te behandelen. Door een meesterlijk prae-advies voorbereid, en in een kring van een elite van rechtsgeleerden, die zich voor de rechtsphilosophie interesseren, was de studie van het gestelde vraagstuk tegelijkertijd een feest voor de geest, een kostbare les, en een vriendschappelijke bevestiging, die ook in het hart een spoor achterlaat.

F. VAN GOETHEM,
Hoogleraar te Leuven.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 23 November 1950.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Smetryns.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Gedwongen tussenkomst in hoger beroep. — De hoofdpartijen zijn gerechtigd de derde, die tegen de te wijzen beslissing verzet zou kunnen doen, tot tussenkomst in hoger beroep te dwingen. (art. 466 Rv.).

Art. 466 Rv., laat in hoger beroep de vrijwillige tussenkomst toe van hem, die tegen de te wijzen beslissing derden-verzet zou kunnen doen ten einde deze laatste procedure te voorkomen en aldus de oplossing van het geschil te bespoedigen. Met het oog op het doel en de geest van de wet dient te worden aangenomen, dat wederkerig de hoofdpartijen gerechtigd zijn om hunnerzijds de derde, die vrijwillig in het geding mag tussenkomen, tot tussenkomst voor de rechter in hoger beroep te dwingen, indien hij nalaat van zijn recht gebruik te maken.

Tytgat, Jules t/ Stad Gent.

Gelet op het bestreden arrest, door het Hof van Beroep te Gent op 5 Juni 1948 gewezen;

Over het eerste middel : schending van de artikelen 8, 16 en 17 der wet van 25 Maart 1876 houdende de eerste titel van het voorafgaand boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, 464 en 466 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering en schending der wet van 1 Mei 1790,

doordat het bestreden arrest verweerster ontvanke-lijk verklaart om eiser in tussenkomst op te roepen, voor de eerste maal vóór het Hof van beroep, om reden dat «artikel 466 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bij inbreuk op de regel van de dubbele aanleg aan de hoofdpartijen toelaat diegene tijdens het hoger beroep in tussenkomst op te roepen, die tegen het aanstaande arrest derden verzet zouden kunnen doen», en dat eiser, indien hij niet ware opgeroepen geweest in tussenkomst door verweerster, het recht zou gehad hebben derden verzet te doen tegen het arrest dat hem verantwoordelijk zou verklaard hebben wegens de litigieuze gebreken;

zulks terwijl voormeld artikel 466 enkel toepasselijk is op de vrijwillige en niet op de gedwongen tussenkomst en dus niet toelaat in tussenkomst op te roepen voor de rechter in hoger beroep een derde, die tot dan toe geen partij geweest is in het proces.

terwijl datzelfde artikel 466 integendeel verklaart dat buiten de vrijwillige tussenkomst geen enkele tussenkomst «ontvangen» wordt in hoger beroep,

zulks terwijl het grondbeginsel van de dubbele graad van jurisdictie, dat van gemeen recht is, en waarvan niet mag afgeweken worden dan in de door de wet voorziene gevallen, er zich tegen verzette dat verweerster eiser in tussenkomst opriep voor het Hof van beroep alhoewel hij tot op dit ogenblik vreemd aan het proces gebleven was :

Overwegende dat artikel 466 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering de vrijwillige tussenkomst in hoger beroep toelaat van degene, die derden-verzet tegen de te vellen beslissing zou kunnen instellen, ten einde die laatste procedure te vermijden en aldus de oplossing van het geschil te bespoedigen; dat met het oog op het doel en de geest van de wet er dient te worden aangenomen dat wederkerig de hoofdpartijen gerechtigd zijn om de derde, die vrijwillig in het geding tussenkomen mag, tot tussenkomst voor de rechter in beroep te dwingen, indien hij nalaat van zijn recht gebruik te maken;

Dat het middel dienvolgens in rechte niet opgaat;

Over het tweede middel : (zonder belang);

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanlegger tot de kosten en tot een vergoeding van 150 fr. jegens de verweerster.

NOOT : Het Hof van Verbreking heeft reeds vroeger in de zelfde zin beslist (10 Juli 1884, Pas. 1884, I, 226 en 21 April 1910, Pas. 1910, I, 195). Art. 466 Rv. derogeert, aldus het Hof, aan het beginsel der rechtspraak in twee instantiën. Ook het Franse Hof van Cassatie staat op hetzelfde standpunt. Deze opvatting wordt bestreden door Braas (Précis de Procédure civile, 3e éd., n° 1101 met voetnoot (1) en 1231 met voetnoot (1); Revue critique de jurisprudence belge, 1949, p. 121-122, n° 6) die opmerkt dat deze rechtspraak het onderscheid uit het oog verliest, dat bestaat tussen de vrijwillige tussenkomst en de gedwongen tussenkomst. Bij de vrijwillige tussenkomst doet de tussenkomende partij immers willens afstand van de wettelijke regel van twee instantiën; bij de gedwongen tussenkomst gaat het voordeel van twee instantiën tegen zijn wil voor hem teloor.

In zijn arrest van 6 November 1948 (J. T. 1948, 655 met noot), was het Hof van Brussel daarentegen van

oordeel, dat de oproeping van een derde in tussenkomst geen steun vindt in art. 466 Rv., dat slechts de van een derde uitgaande tussenkomst bedoelt, dat art. 466 Rv. m.a.w. wel de vrijwillige tussenkomst toelaat maar niet de gedwongen.

Toch kent het Hof aan een der partijen het recht toe een derde in het geding te roepen, echter alleen om die derde te horen ten einde een betere instructie van de zaak te bevorderen, zonder dat daaruit tegen de derde kracht van gewijsde noch vooruitlopend vonnis (préjugé) kan voortvloeien en zonder dat de kosten te zijnen laste kunnen worden gebracht.

In Frankrijk heeft de wet van 23 Mei 1942 tot wijziging van art. 466 Rv. de mogelijkheid van tussenkomst in hoger beroep uitgebreid tot allen, die enig belang aantonen (tous ceux qui justifient d'un intérêt). Morel vraagt zich af, of men uit deze uitbreiding moet afleiden, dat de gedwongen tussenkomst voortaan zonder enige beperking in hoger beroep mogelijk is. Zulks lijkt hem moeilijk aanvaardbaar, omdat men zodoende ten nadele van de in het geding opgeroepen derde het beginsel van twee instantiën zou miskennen. (Traité élémentaire de procédure civile, 2e édition, n° 375).

In Nederland is de vraag niet te berde gekomen, omdat men daar te lande wel een vorm van gedwongen voeging kent door oproeping in vrijwaring doch geen gedwongen tussenkomst in deze zin, dat een der partijen in een geding een derde, belanghebbende bij het geding, dagvaardt om mede te procederen en diens gevolg het vonnis verbindend te doen zijn ook voor hem (assignation et déclaration de jugement commun). De gedwongen tussenkomst is in Nederland verdedigd door Oudeman, Het Nederlandsch Wetboek van burgerlijke Regtsvordering, I, blz. 323, doch bestreden door Van Boneval Faure: Het Nederlandsche Burgerlijke Procesrecht, III, 3e druk, blz. 290 e.v. en Rechtsgelerd Magazijn 1888, blz. 304 e.v. en eveneens door Van Rossom-Cleveringa, Het Nederlandsche Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering verklaard en door formulieren toegelicht, aantekening 3 op art. 285. Deze schrijvers zijn van oordeel, dat, nu de Nederlandse wet de gedwongen tussenkomst niet regelt, toelating daarvan in strijd zou wezen met het beginsel, dat niemand tegen zijn wil kan worden genoopt zijn rechten te handhaven. Men leze over dit onderwerp Star Busmann, Hoofdstukken van Burgerlijke Rechtsvordering, uitgave 1948, n° 340.

Over het begrip «gedwongen tussenkomst» zie men ook de noot van R. H. onder het cassatiearrest van 10 Juni 1948, Pas. 1948, I, p. 370.

RAAD VAN STATE

5e Kamer — 15 Juni 1950.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast (verslaggever) en Buch.

Advocaat : Mr. F. Eickhoff.

Gewapende macht. — Ontslag van ambtswege. — B.W. 10.12.1942. — Beoordeling der feiten.

De Koning overschrijdt niet de macht, hem bij artikel I der besluitwet van 10 December 1942 toegekend, waar hij oordeelt dat bepaalde niet-betwiste feiten met de plichten van officier onverenigbare handelingen zijn.

C ... t/ Belgische Staat (Minister van Landsverdediging).

De Raad van State, ...

Gezien het verzoekschrift van 21 December 1948 ingediend door C. ... C. ...;

Overwegende dat uit het verzoekschrift, zoals het door de memorie van wederantwoord is toegelicht, blijkt dat verzoeker de nietigverklaring aanvraagt van het besluit van de Regent van 17 April 1947 hetwelk hem van ambtswege uit zijn graad ontslaat op 1 Januari 1943; dat verzoeker zijn ambt niet meer heeft uitgeoefend sedert de bevrijding;

Overwegende dat het dossier betreffende de straf- en tuchtvervolgingen, tegen verzoeker ingesteld wegens zijn gedrag tijdens de bezetting, aan een onderzoekscommissie werd voorgelegd, die op 17 April 1945 zijn ontslag van ambtswege voorstelde; dat de Minister van Landsverdediging, diens gevolg, het dossier van betrokkene heeft voorgelegd aan de bij de besluitwet van 10 December 1942 bepaalde onderzoekscommissie, welke in haar advies van 29 Mei 1945 de feiten ten laste van C. ... gelegd, niet bewezen achtte; dat verzoeker op 7 December 1945 tegen het advies van de eerstvermelde onderzoekscommissie beroep aantekende voor de Hogere Commissie van Beroep; dat deze laatste in haar advies van 8 Juli 1946 van oordeel was dat verzoeker van ambtswege diende ontslagen te worden; dat dit advies op de volgende overwegingen was gegrond: «dat hij tijdens zijn krijgsgevangenschap in het kamp te Lückewalde zich niet verzet had tegen de schadelijke en antipatriotische actie der leiders van de Luitenant De Windekring; dat hij niet alleen een passieve houding had aangenomen maar dat hij in het kamp met de verrader Van C. ... had rondgewandeld; dat hij ten overstaan van een Duits officier die daartoe noodzakelijkerwijze zijn toestemming geven moest een ambt in bezet België had aanvaard; dat hij het ambt van administratief directeur van de politie-school te Deurne, onder de bescherming der vijandelijke overheden ingericht, werkelijk had waargenomen; dat hij naar bezet België was teruggekeerd met het transport officieren die de statuten van genoemde kring hadden ondertekend; dat rekening diende gehouden met de graad en de ancienniteit van betrokkene; tenslotte, dat hij herhaalde malen er van had laten blijken dat hij de opvattingen der nieuwe orde, door de bezettende overheden verkondigd, was toegedaan»; dat ingevolge dit advies het dossier opnieuw werd voorgelegd aan de onderzoekscommissie ingesteld krachtens de besluitwet van 10 December 1942; dat deze commissie in haar advies van 18 Maart 1947 oordeelde dat verzoeker van ambtswege uit zijn graad diende ontslagen te worden; dat verzoeker ambtshalve uit zijn graad werd ontslagen bij besluit van de Regent van 17 April 1947; dat het bij dit besluit gevoegde verslag aan de Regent deze maatregel wettigt als een gevolg van de gedragingen van verzoeker in krijgsgevangenschap en in België tijdens de bezetting;

Overwegende dat, zowel in zijn verzoekschrift als in zijn memorie van wederantwoord, verzoeker slechts aanvoert, enerzijds, dat hij van ambtswege werd ontslagen om redenen die als niet bestaande werden erkend bij vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Doornik van 8 Juli 1947, bevestigd bij arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 11 December 1948 hetwelk hem in zijn burgerlijke en politieke rechten herstelde, en, anderzijds, sommige door de onderzoekscommissie en de Hogere Commissie van Beroep weerhouden feiten bestrijdt, alsmede de interpretatie welke dezelfde commissies aan sommige andere feiten hebben gegeven;

Overwegende dat het vonnis en het arrest waarbij de verzoeker van het verval van zijn burgerlijke en politieke rechten wordt ontheven, geen kennis te nemen hadden van de feiten weerhouden door de onderzoekscommissie en de Hogere Commissie van Beroep; dat, derhalve, verzoeker niet kan doen gelden dat hij van ambtswege ontslagen werd om redenen welke door rechterlijke beslissingen als niet bestaande werden erkend;

Overwegende dat, luidens het verslag aan de Regent dat er aan voorafgaat, het bestreden besluit het ontslag van ambtswege van verzoeker rechtvaardigt als « een gevolg van zijn gedragingen in krijgsgevangenschap en in België tijdens de bezetting »; dat verzoeker niet ontkent dat hij gedurende zijn krijgsgevangenschap een ambt in bezet België heeft aanvaard, ten overstaan van een Duitse officier; dat hij zich in zijn memorie van wederantwoord er bij bepaalt te verklaren dat « ten overstaan van de Duitse commandant die hen er toe aanzette een ambt in België te aanvaarden, C... voorbehoud maakte en alleen een ambt wilde dat door een regelmatige Belgische overheid werd verleend »; dat hij voorts niet betwist « de administratieve leiding van de school voor wederopleiding der officieren te Deurne op zich te hebben genomen »;

Overwegende dat de tegenpartij, waar zij oordeelt dat de feiten erge, met de plichten van officier onverenigbare handelingen zijn, de macht, haar bij artikel 1 van de besluitwet van 18 December 1942 toegekend, niet heeft overschreden; dat derhalve, het beroep tot nietigverklaring niet gegrond is,

BESLUIT :

Artikel 1. — Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. — De kosten, begroot op de som van driehonderd frank, zijn ten laste van de verzoeker.

RAAD VAN STATE

3e Kamer — 16 Juni 1950.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheren : M.M. De Bock (verslaggever) en Holoye.

Advocaat : Mr. Van Remoortel.

Nietigverklaring. — Uitvoering door verzoeker der gewraakte beslissing. — Gevolg der nietigverklaring. — Gemis aan belang. — Ontvankelijkheid.

Een gemeente heeft geen belang bij de vernietiging van een besluit van de Regent dat zij zelf uitgevoerd heeft en die voor haar zonder gevolg zou zijn.

Bij gemis aan belang is een verzoek tot nietigverklaring niet ontvankelijk.

Gemeente Herstal t/ Belgische Staat
(Minister van Binnenlandse Zaken).

De Raad van State,

.....
Gezien het verzoekschrift ingediend 3 Juni 1949 door de gemeente Herstal, waarbij dit bestuur beroep instelt tot nietigverklaring van het besluit van de Regent van 28 Februari 1949, bekendgemaakt in het Staatsblad van 10 April 1949 en houdende vernietiging der beslissingen door het college van burgemeester en schepenen der gemeente Herstal genomen op 15 Juli, 30 Juli en 4 November 1947 ;
.....

Overwegende dat het college van burgemeester en schepenen der gemeente Herstal in zijn beraadslagingen van 15 Juli, 30 Juli en 4 November 1947 besliste de tijdelijke politieagent Marnette naar de dienst der werken te verplaatsen; dat deze beslissingen bij besluit van de Regent van 28 Februari 1949 werden vernietigd;

Overwegende dat de verzoekster uiteenzet dat zij, om te voldoen aan het besluit van de Regent van 28 Februari 1949, Marnette in zijn ambt van tijdelijk politieagent heeft hersteld; dat, ter uitvoering van de onderrichtingen, vervat in de omzendbrieven van de Minister van Binnenlandse Zaken van 5 September en 8 December 1948, welke haar niet verder toelieten tijdelijke bedienden in dienst te behouden, zij aan de functies van Marnette een einde heeft gemaakt;

Overwegende dat de verzoekster de beslissing waarvan zij de vernietiging vraagt ten uitvoer heeft gelegd; dat deze vernietiging zonder gevolg zou zijn; dat het verzoek, bij gemis aan belang, niet ontvankelijk is,

BESLUIT :

Artikel 1. — Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. — De kosten, begroot op de som van 300 frank, zijn ten laste van verzoekster.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer. — 1 December 1950.

Voorzitter : M. De Cock.

Advocaten : Mrs. Vermeylen, L. Van Oekel en E. Boon.

Onrechtmatige daad. — Schade ingevolge verkeersongeval. — Invloed van vroeger bestaande ziekte van de getroffene. — Morele schade wegens bestendige onbekwaamheid.

Hij, die een gewoon verkeersongeval heeft veroorzaakt, moet niet de schade vergoeden, die het gevolg is van een reeds vóór het ongeval bestaande ziekte van het slachtoffer, die door het ongeval is verergerd (in tegenstelling met hetgeen ingevolge ener bijzondere wet in zake arbeidsongevallen moet worden uitgemaakt).

Voor de berekening van de vergoedingen mogen de sterftetabellen niet in aanmerking worden genomen, wanneer de door het ongeval getroffene reeds vroeger aan een ziekte leed, die de duur van zijn leven kan beïnvloeden.

Een bestendige onbekwaamheid van 15 % schijnt niet van aard om een berekenbare inkomstenderving ten nadele van de getroffene in de toekomst te kunnen veroorzaken. Die geringe vermindering van arbeidsvermogen dient slechts als een morele schade te worden aangezien.

Voor de 44-jarige getroffene wordt die morele schade ex aequo et bono op 100.000 frank geschat, in welk bedrag niet is begrepen de provisioneel toegekende som van 25.000 frank wegens morele schade (pijn en smart) door de burgerlijke partij geleden tot op de dag van het vonnis.

Van de Peer en Vekemans t/ Fruru, b.p.

Overwegende dat door arrest van 27 November 1948 het Hof beslist heeft dat de verdachte Van de Peer alleen verantwoordelijk was voor het ongeval waar-

van de burgerlijke partij het slachtoffers is geweest;

Overwegende dat enkel het bedrag van de schadevergoeding, die aan de burgerlijke partij toekomt, nog dient te worden vastgesteld; dat uit het deskundig verslag blijkt dat de burgerlijke partij lijdend is aan een hartziekte, die sinds jaren bestaat en waarvan bijgevolg de oorzaak totaal vreemd is aan het ongeval;

Overwegende dat de deskundigen vastgesteld hebben dat Fruru Henri volledig onbekwaam is te werken en dat hij het zal blijven in de toekomst;

Dat zij tot het besluit gekomen zijn dat zijn kwaal door het ongeval verergerd werd in de mate van 50 % gedurende zes weken, volgend op het ongeval, en van 15 % voortdurend;

Dat uit die beschouwingen volgt, dat de huidige toestand van het slachtoffer gedeeltelijk te wijten is aan een vroeger bestaande ziekte en gedeeltelijk aan het hem op 29 Augustus 1945 overkomen verkeersongeval;

Overwegende dat hij, die een ongeval heeft veroorzaakt, slechts mag aansprakelijk gesteld worden voor de normale gevolgen van zijn daden, maar niet voor de door vreemde factoren veroorzaakte schade;

Dat de stelling van verdachte niet mag aangenomen worden, waar hij beweert dat niet alleen de hartkwaal zelf waaraan de burgerlijke partij Fruru lijdend is, maar zelfs de verergering van deze hartkwaal aan het ongeval niet mag toegeschreven worden;

Overwegende dat insgelijks de opwerping van de burgerlijke partij niet aannemelijk is, waar zij beweert dat de vastgestelde werkonbekwaamheid van 100 %, uit welke percentage van verergering zij ook moge voortvloeien, wel degelijk als een rechtstreeks gevolg van het ongeval zou moeten aangezien worden, zodat de verergering van 15 % met een werkonbekwaamheid van 100 % zou gelijk staan;

Overwegende dat de beroepers niet bewijzen dat de deskundigen zich zouden vergist hebben;

Dat integendeel de schattingen der deskundigen billijk voorkomen en dat het Hof zich bij hun besluiten aansluit;

Overwegende dat verdachte gehouden is de burgerlijke partij te vergoeden enkel in de mate dat haar schade door zijn onvoorzichtigheid veroorzaakt werd;

Overwegende dat de sterftetafels voor de berekening van de vergoedingen ten gevolge van het ongeval niet in aanmerking mogen genomen worden, wanneer het slachtoffer aan een ziekte lijdt die invloed op de duur van zijn leven kan hebben;

Overwegende dat een bestendige onbekwaamheid van 15 % niet van aard schijnt om een berekenbaar winstverlies ten nadele van de burgerlijke partij te kunnen veroorzaken in de toekomst;

Dat die geringe vermindering van haar bedrijvigheid slechts als een morele schade dient te worden aangezien;

Overwegende dat Fruru Henri geboren is op 24 September 1906; dat die morele schade billijk mag vastgesteld worden ex aequo et bono op de som van 100.000 frank;

Dat, in dit bedrag, niet wordt begrepen de som van 25.000 frank, welke het Hof bij arrest van 27 November 1948 aan de burgerlijke partij provisioneel toegekend heeft voor de morele schade (pijn en smart), door haar geleden tot op de dag van het vonnis;

Overwegende dat de grondslag van de eis van de burgerlijke partij berust op de voorschriften van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek en niet, zoals verdachte beweert, op de sociale wetgeving betreffende de arbeidsongevallen;

Overwegende dat het basisloon van 48.000 frank per

jaar, door de burgerlijke partij voorgesteld, door de tegenpartij niet betwist wordt;

Overwegende dat de eerste rechter met reden aangenomen heeft dat de burgerlijke partij onder doktersbehandeling moet blijven in de toekomst en dat een gedeelte van die kosten, billijk geschat op 10.000 frank, ten laste van verdachte moet gelegd worden;

Overwegende dat de vergoedingen die ten laste van verdachte moeten komen als volgt dienen berekend te worden :

1) tijdelijke werkonbekwaamheid van 50 % gedurende zes weken op grond van een basisloon van $48.000 \times 50 \times 6$

48.000 frank, zijne $\frac{100 \times 52}{100 \times 52} = 2780$ frank;

2) morele schade wegens bestendige werkonbekwaamheid van 15 % = 100.000 frank;

3) dokterskosten = 10.000 frank;

Overwegende dat de burgerlijke partij gerechtigd is te vorderen dat bovenvermelde sommen invorderbaar worden verklaard bij lijfswang;

.....

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer — 13 December 1950.

Voorzitter : M. Baers.

Raadsheren : M.M. de Foy en Mechelynck-Masson.
Advocaten : Mr. Van Cauter en Van Malder.

Arbeidsongeval. — Verplichting van de verzekeraar-wet tot uitbetaling van eventuele toekomstige vergoedingen krachtens art. 28, lid 2 Arbeidsongevallenwet. — Een tussen het slachtoffer en de aansprakelijke derde gesloten transactie is ten aanzien van de verzekeraar-wet een « res inter alios acta », die de rechten van laatstgenoemde niet vermag aan te tasten.

Op grond van art. 28, lid 2 van de Arbeidsongevallenwet van 24 December 1903 blijft de verzekeraar-wet gehouden aan het slachtoffer bijkomende vergoedingen uit te betalen tot na het verstrijken van de termijn voor herziening. Die verzekeraar behoort dan ook in de mogelijkheid te worden gesteld om van hem, die het ongeval veroorzaakt heeft, alsmede van degene die voor deze burgerlijk verantwoordelijk is, terugbetaling te vorderen van de bijkomende vergoedingen, die de verzekeraar eventueel aan het slachtoffer zal moeten uitkeren.

Ofschoon de door het ongeval getroffen met hem die het ongeval veroorzaakt heeft, en de voor deze burgerlijk verantwoordelijke partij een transactie heeft afgesloten, waarbij hem voor slot van rekening een overeengekomen bedrag als vergoeding is toegekend, vermag deze omstandigheid de verzekeraar-wet niet te beroven van het recht om van de aansprakelijke derde de terugbetaling te vorderen van de bedragen, die de verzekeraar mocht uit te betalen hebben.

De bij de Arbeidsongevallenwet bepaalde subrogatie is van openbare orde, zoals alle bepalingen dezer wet.

De tussen het slachtoffer en de aansprakelijke derde gesloten overeenkomst moet worden aangemerkt als een « res inter alios acta », die de rechten van de verzekeraar-wet niet vermag aan te tasten.

O.M. en N.V. Belgische Leeuw, b.p. t/ Van Gorp en N.V. Papeteries Catala.

Gezien het hoger beroep, op 14 Oktober 1950 door de burgerlijke partij N.V. Lion Belge ingesteld tegen het vonnis, uitgesproken door een rechter de 5 Oktober 1950 door de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement Brussel dewelke, rechtdoende in correctionnele zaken, na op strafgebied te hebben beslist, op burgerlijk gebied beklaagde en de voor hem burgerlijk verantwoordelijke partij hoofdelijk veroordeelt als provisionele schadevergoeding te betalen aan de burgerlijke partij de som van één frank met de rechterlijke intresten en de kosten jegens genoemde partij, kosten belopende op (...);

Gehoord

Overwegende dat de burgerlijk verantwoordelijke partij, hoewel behoorlijk gedagvaard, niet verschijnt;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar de vorm en binnen de wettelijke termijn werd ingesteld;

Overwegende dat het Hof slechts te beslissen heeft over het hoger beroep, ingesteld door de burgerlijke partij, N.V. Belgische Leeuw; dat deze burgerlijke partij de hervorming vraagt van het vonnis, waar de eerste rechter naliet aan deze burgerlijke partij akte te geven van het gevraagde voorbehoud dat zij formuleerde voor de toekomst;

Overwegende dat de vraag van de burgerlijke partij gegrond voorkomt;

Dat deze burgerlijke partij inderdaad ertoe gehouden blijft aan het slachtoffer bijkomende vergoedingen uit te betalen tot na het verstrijken van de termijn voor herziening, en zulks op grond van art. 28 par. 2 der wet van 24 December 1903 betreffende de arbeidsongevallen;

Dat deze burgerlijke partij dan ook in de mogelijkheid behoort te worden gesteld om van verdachte en zijn burgerlijk verantwoordelijke later de terugbetaling te eisen van deze bijkomende vergoedingen die zij gebeurlijk aan het slachtoffer zal uit te keren hebben;

Overwegende dat hoewel het slachtoffer met de verdachte en de burgerlijk verantwoordelijke partij, een transactie afsloot, waarbij hem voor slot van rekening een forfaitaire vergoeding werd toegekend, deze omstandigheid niet vernag de burgerlijke partij te beroven van het recht om van de aansprakelijke derde de terugbetaling te eisen van de bedragen die zij zal uit te betalen hebben als verzekeraar-wet;

Dat de subrogatie door de samengeschatelde wetten op de arbeidsongevallen voorzien van openbare orde is zoals de bepalingen van deze wetten het alle zijn;

Dat krachtens art. 21 der samengeschatelde wetten alle overeenkomsten die strijdig zijn met de bepalingen dezer wetten, nietig zijn;

Overwegende dat, hoewel het slachtoffer de nietigheid niet kan inroepen van een overeenkomst, door hem afgesloten met een derde buiten het kader van de wetten op de arbeidsongevallen, deze overeenkomst nietig is in zover zij de wederzijdse rechten aantast in deze wetten vastgelegd;

dat de overeenkomsten trouwens volgens art. 1165 van het Burgerlijk Wetboek slechts uitwerksel hebben tussen de contracterende partijen en niet schaden aan derden;

dat ter zake de overeenkomst, gesloten tussen het slachtoffer en de verantwoordelijke derden als een res inter alios acta dient te worden aangezien, die niet vernag de rechten aan te tasten van de burgerlijke partij;

Overwegende dat daaruit volgt dat de vraag van de burgerlijke partij strekkend tot het akte verlenen van het voorbehoud voor de toekomst, dan ook gegrond is;

Om deze beweegredenen :

Het Hof, rechtdoende bij verstek ten opzichte van de N.V. Papeteries Catala en op tegenspraak jegens de andere partijen en binnen de perken van het hoger beroep;

Gezien art. 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook de artikelen 186 en 211 van het Wetboek van Strafvordering aangeduid ter zitting door de heer Voorzitter;

Doet het bestreden vonnis te niet waar de eerste Rechter naliet aan de burgerlijke partij akte te verlenen van het voorbehoud, dat zij formuleert voor de toekomst;

Bevestigt voor het overige het bestreden vonnis, veroordeelt hoofdelijk betichte en gedaagde tot de kosten van het hoger beroep jegens de openbare partij en tot de burgerlijke beroepskosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer — 15 Juni 1950

Eerste Voorzitter : M. De Clercq

Raadsheren : M.M. de Bersaques en Axters

Eerste Advocaat-Generaal : M. Vermeulen

Kleine nalatenschappen. — Vatbaarheid voor hoger beroep.

Het vonnis van de Rechtbank, waarbij de vordering tot scheiding en deling ener nalatenschap en tot openbare verkoop van de daartoe behorende goederen is afgewezen op grond, dat een der erfgenamen krachtens art. 4 van de wet van 16 Mei 1900 op de kleine nalatenschappen de overneming van bedoelde goederen heeft gevraagd, is ingevolge art. 5 van voormelde wet niet vatbaar voor hoger beroep.

Ponnet t / Ponnet

Gezien de stukken, o.m. op 14 Juli 1949 tussen partijen op tegenspraak gewezen vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde, burgerlijke Kamer met één rechter;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat de door appellanten ingestelde vordering strekt tot vereffening en verdeling zowel van de tussen de ouders van partijen bestaan hebbende huwelijksgemeenschap als van hun nalatenschappen, en, gelet op de onverdeelbaarheid in natura der erfelijke goederen, tot hunne licitatie;

Overwegende dat deze eis steunt op een de 7de Mei 1945 tussen partijen aangegane overeenkomst, die notaris Van den Bossche te Herzele met deze werkzaamheden belastte, evenals op art. 815 B.W.;

Overwegende dat het beroepen vonnis deze vordering tot licitatie verworpen heeft, omdat geïntimeerden, bij toepassing van art. 4 der wet van 16 Mei 1900, de overneming naar schatting van bewuste goederen hebben gevraagd en dat voormelde overeenkomst hun geen veiling oplegde;

Overwegende dat geïntimeerden opwerpen dat het hoger beroep krachtens art. 5 van voormelde wet niet ontvankelijk is;

Overwegende dat appellanten vruchteloos voorhou-

den dat deze wetsbepaling niet toepasselijk is, wanneer — zoals in casu — de hoofdeis op grond van het gemeen recht de vereffening en verdeling van een nalatenschap, met voorafgaande licitatie, tot voorwerp heeft;

Overwegende immers dat art 4, lid 5 der wet van 16 Mei 1900 bepaalt dat «zo de rechtbank van eerste aanleg een haar gedane aanvraag tot licitatie verworpt, zij rechtstreeks de deskundigen mag benoemen, belast met de schatting, en deze bepaald vaststellen», overeenkomstig de voorafgaande bepalingen van hetzelfde artikel 4;

dat deze tekst noodzakelijk het geval betreft, waarin de hoofdvordering tot zulke vereffening en licitatie strekt, daar, in het omgekeerd geval, wanneer namelijk de vraag enkel de overneming naar schatting der onverdeelde goederen beoogt, de vrederechter alleen bevoegd is om er kennis van te nemen luidens art. 4 van voormelde wet (Kluyskens: Erfenissen Nr 78);

dat, krachtens art. 5 «de beslissingen van de rechtbank van eerste aanleg in de verschillende hierboven aangeduide gevallen», dus ook wanneer deze rechtsmacht overeenkomstig art. 4 de wet van 16 Mei 1900 toepast, niet voor hoger beroep vatbaar zijn;

Om deze redenen:

Het Hof, gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935, Gehoord in zijn eensluidend advies de heer Vermeulen, eerste advocaat-generaal,

Alle andere besluiten als ongegrond verwerpende, Verklaart het hoger beroep niet ontvankelijk; Veroordeelt appellanten tot de kosten van beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer — 3 Februari 1950.

Voorzitter: M. Stelfeld.

Rechters: M.M. Gepts en Waffelaert (pl. r.).

Advocaten: Mrs. Ooms en Victor.

Overeenkomst. — Vordering tot vernietiging wegens bedrog, subsidiair tot vernietiging van de verdeling ener gemeenschap wegens benadeling van meer dan één vierde. — Bewijlast.

De partij die de vernietiging ener overeenkomst vordert op grond van bedrog, moet het bewijs leveren, dat zij zonder de door de tegenpartij aangewende kunstgrepen, de overeenkomst niet zou hebben aangegaan. (art. 1116 B.W.)

Van dergelijke kunstgrepen kan geen sprake zijn, indien blijkt, dat de eisende partij bij het aangaan der overeenkomst volkomen op de hoogte was van alle omstandigheden en van de gedragingen van haar tegenpartij.

Verklaringen van een van partijen tegenover de fiscus mogen niet dan met de grootste omzichtigheid als bewijs aanvaard worden in burgerlijke zaken.

De partij, die de vernietiging van de verdeling ener gemeenschap vordert op grond van benadeling van meer dan een vierde, moet de juiste samenstelling en waarde van de gemeenschap bewijzen.

Van Fleteren t/ Vercammen.

Overwegende dat de zaken, ingeleid op 23-8-1947 en op 17-6-1948, respectievelijk ingeschreven op de

A. R. onder nrs 21.273 en 25.001 verknocht zijn en dienen samengevoegd te worden;

Overwegende dat de eis van aanlegster er toe strekt:

1° een overeenkomst van 12-2-1941, gesloten tussen partijen nietig te doen verklaren wegens bedrog, minstens wegens benadeling aan aanlegster voor meer dan $\frac{1}{4}$, en

2° te horen zeggen voor recht dat aanlegster gerechtigd is tot de vereffening en verdeling der gehele gemeenschap, welke tussen partijen bestaan heeft, te doen overgaan, zoals voorzien in het vonnis van 4-11-1938, en dat een aantal voorwerpen uitsluitend eigendom zullen zijn van aanlegster en verder schuldenaar is van aanlegster voor een som van a) fr. 308.909, 60, gebeurlijk, b) 750.000 fr. c) 100.000 fr;

In feite:

Overwegende dat op 4-11-1938 bij vonnis dezer Rechtbank de scheiding van tafel en bed tussen partijen uitgesproken werd tegen verweerder; dat tevens de deling en vereffening der gemeenschap bevolen werd en de uit het huwelijk van partijen gesproten kinderen aan verweerder werden toevertrouwd; dat verweerder veroordeeld werd tot betaling van een maandelijks onderhoudsgeld van fr. 1.000,—; dat dit vonnis op 4 Mei 1949 in kracht van gewijsde getreden is;

Overwegende dat op 8 Augustus en 5 September 1939 door het ambt van Mter Paul de Maeyer, notaris te Antwerpen, overgegaan werd tot de opstelling van de inventaris van de meubelen, gereed geld, titels en andere waarden, behorende tot de tussen partijen bestaan hebbende gemeenschap;

Overwegende dat op 12-2-1941 door partijen een overeenkomst gesloten werd, waarbij aanlegster een som van fr. 70.000,— bekwam voor achterstallige onderhoudsgelden en gerechtskosten, tegen betaling waarvan aanlegster afstand deed 1° van de gemeenschap, 2° van het recht op onderhoudsgeld voor de toekomst; dat het naar aanleiding dezer overeenkomst opgemaakte geschrift bovendien uitdrukkelijk vermeldt, dat aanlegster deze overeenkomst, waarbij zij in zeer grote mate haar rechten tegenover haar echtgenoot heeft opgeofferd, getkend heeft ten aanzien van haar kinderen en dat verweerder zich verbond uitsluitend in het volledig onderhoud en in de opvoeding der kinderen te voorzien tot zij de nodige beroepsbekwaamheid zouden bezitten om volgens hun stand te leven;

Overwegende dat aanlegster niet beweert dat verweerder tekort zou gekomen zijn aan zijn verplichtingen, wat betreft het onderhoud en de opvoeding der kinderen, maar dat zij beweert dat verweerder zekere gederen van de gemeenschap zou verduisterd en geheeld hebben; dat meer in 't bijzonder aanlegster betoogt dat de door notaris Paul De Maeyer opgemaakte inventaris onvolledig is en verweerder naliet talrijke tot de gemeenschap behorende voorwerpen en waarden op te geven ten einde geïnventariseerd te worden;

Overwegende dat aanlegster beweert aldus bedrogen geweest te zijn betreffende de juiste samenstelling der gemeenschap en dat zij onder invloed van dit bedrog de overeenkomst van 12-2-1941 afsloot;

Overwegende dat aanlegster om dit bedrog te bewijzen voornamelijk steunt op een strafrechtelijk bundel, samengesteld ingevolge een klacht, die zij in de loop der maand Augustus 1947 tegen verweerder indiende; dat de onmiddellijke aanleiding tot die klacht en het huidige proces te vinden is in het feit dat aan-

legster tot de bevinding kwam dat verweerder een groot aantal aandelen voor een grote waarde had aangegeven ingevolge de financiële maatregelen, die door de Regering getroffen werden in Oktober 1944 ;

Overwegende dat uit het strafrechtelijk onderzoek is gebleken, dat verweerder in Januari 1945 een lopende rekening en een effectenrekening opende bij de « Bank van Brussel » ; dat de effectenrekening op 19-8-1947 aantoonde dat talrijke effecten in bewaring waren gegeven door verweerder, terwijl de lopende rekening op die datum slechts fr. 4.327,77 bedroeg ;

Overwegende dat verweerder verklaart deze aandelen aangekocht te hebben in Mei, Juni en Juli 1944 en dat hij, toen hem door het bestuur der belastingen gevraagd werd deze geldbeleggingen te rechtvaardigen, beweerde deze aandelen aangekocht te hebben met gelden, voortkomende van de verkoop in 1936 van aandelen, die hij voor zijn echtgenote verborgen had gehouden ; dat verweerder aan de Onderzoeksrchter verklaarde dat bewuste aandelen waren aangekocht met gelden, die hij gedeeltelijk reeds bezat vóór Augustus 1939 en gedeeltelijk bijgewonnen had tijdens de bezetting ; dat verweerder aan de gerechtelijke politie vrijwillig twee ringen overhandigde, waarvan aanlegster in haar klacht ter kennis bracht dat zij door verweerder zouden verduisterd geweest zijn ; dat de gerechtelijke politie in de woning van verweerder en zijn zoon en op aanwijzing van aanlegster talrijke meubelen en voorwerpen in beslag nam, welke tot de gemeenschap zouden behoord hebben ;

Overwegende dat inderdaad de inventaris geen melding maakt van juwelen, terwijl door het strafrechtelijk onderzoek is gebleken, dat er wel juwelen, alleszins twee ringen, tot de gemeenschap behoorden ;

Overwegende dat uit het strafrechtelijk onderzoek eveneens is gebleken dat, wat de meubelen betreft die op 3-9-1937 gerechtelijk verkocht werden, door verweerder terug werden ingekocht en een andere partij meubelen door verweerder slechts in pand gegeven werden aan zijn schoonbroeder, dhr Joseph Van Haeck ;

Overwegende dat dus in feite vaststaat dat voormelde inventaris niet alle tot de gemeenschap behorende goederen vermeldde en dat verweerder naliet minstens twee ringen en een partij meubelen te doen inventariseren ;

Overwegende dat de in de inleidende dagvaarding opgesomde aandelen en de door verweerder einde Augustus of begin September 1945 verkochte niet in de inventaris kunnen voorkomen, daar zij door verweerder eerst aangekocht werden na het opstellen van de inventaris, wat thans door aanlegster schijnt aangenomen te worden ; dat aanlegster echter staande houdt dat verweerder aandelen van de gemeenschap zou verborgen hebben in de bankkoffer van zijn moeder en dat met de opbrengst van de verkoop dezer aandelen de waarden zouden aangekocht geweest zijn, waarvan hij in Oktober 1944 aangifte deed ;

In rechte :

A. Wat betreft de vernietiging wegens bedrog van de overeenkomst van 12 Februari 1941 :

a) Wat de meubelen en juwelen betreft :

Overwegende dat aanlegster niet alleen dient te bewijzen dat door verweerder bedrog werd gepleegd, maar dat zij eveneens het bewijs dient te leveren, dat zij door het aanwenden van dit bedrog door verweerder gebracht werd tot de ondertekening van de overeenkomst van 12-2-1941 ;

Overwegende dat aldus inzake niet vaststaat dat

aanlegster bewijst dat verweerder zekere voorwerpen niet zou hebben doen inventariseren, verduisterd of geheeld zou hebben ;

Overwegende dat deze gedragingen van verweerder geen invloed kunnen uitoefenen op de geldigheid van de overeenkomst indien aanlegster bij het sluiten der overeenkomst wist, dat zekere tot de gemeenschap behorende meubelen of waarden niet geïnventariseerd werden of geheeld en verduisterd werden door verweerder ;

Overwegende dat de twee ringen, die vrijwillig door verweerder aan de gerechtelijke politie overhandigd werden, persoonlijke juwelen zijn van aanlegster, zodat zij niet kan beweren het bestaan ervan niet gekend te hebben ; dat, indien verweerder deze ringen niet opgaf om geïnventariseerd te worden aanlegster, hem hiervan rekenschap kon vragen en zij bij het sluiten der overeenkomst gebeurlijk rekening kon houden met de verdwijning van de juwelen ; dat eveneens, wat de meubelen betreft, aanlegster niet kan beweren bedrogen te zijn geweest ; dat zij met verweerder in het huwelijk trad op 26-7-1919 en de scheiding van tafel en bed uitgesproken werd bij vonnis van 4-11-1938 ; dat partijen gedurende ongeveer 18 jaar een gezin hebben gevormd en aanlegster dus op het ogenblik dat zij van de gemeenschap afstand deed, wel moet geweten hebben welke meubelen tot de gemeenschap behoorden ; dat zij op het ogenblik van het sluiten van de overeenkomst de verhandelingen, die geschied waren tussen verweerder en dhr Van Haeck kende (zie inventaris) ; dat aanlegster nochtans slechts klacht deed in Augustus 1947, terwijl zij de verdwijning der meubelen en ook der juwelen, de onregelmatigheid van zekere verhandelingen reeds had kunnen vaststellen op de datum van het opstellen van de inventaris ;

Overwegende dat uit dit alles dient afgeleid te worden dat, toen aanlegster de overeenkomst ondertekende, zij dit deed met volle kennis van zaken ; dat deze vaststelling haar volle bevestiging vindt in de bewoordingen zelf der overeenkomst ; dat anders niet uit te leggen is, dat aanlegster in de overeenkomst uitdrukkelijk verklaarde, dat zij in zeer grote mate haar rechten tegenover haar echtgenoot opofferde ; dat, indien aanlegster geloof moest gehecht hebben aan de inventaris, een dergelijke verklaring onbegrijpelijk zou voorkomen ;

b) Wat de aandelen betreft :

Overwegende dat aanlegster niet kan volhouden dat de op 18-8-1947 in het bezit van de Bank van Brussel zijnde aandelen deel zouden uitgemaakt hebben van de tussen partijen bestaande gemeenschap, daar uit de door verweerder overgelegde bescheiden blijkt, dat deze effecten door verweerder op het einde van de bezetting werden aangekocht ;

Overwegende dat aanlegster eveneens niet bewijst dat de tegenwaarde van deze effecten, hetzij in geld, hetzij in andere aandelen of waarden deel zou uitgemaakt hebben van de gemeenschap, hetzij op 7-10-1936, datum van de inleiding van de procedure tot scheiding van lijf en goederen, hetzij op 4-5-1939, datum op dewelke het vonnis, waarbij de scheiding van lijf en goederen uitgesproken werd, in kracht van gewijsde is gegaan, hetzij op 12-2-1941, datum op dewelke de overeenkomst tussen partijen werd gesloten ;

Overwegende dat weliswaar aanlegster zich beroept op zekere verklaringen, die door verweerder aan de fiscus werden afgelegd ;

Overwegende dat echter niet uit het oog mag verloren worden dat deze verklaringen door verweerder

afgelegd werden om de geldbeleggingen, die hij deed op het einde van de bezetting, te rechtvaardigen opdat deze beleggingen niet zouden onderworpen worden aan de heffing der kapitaalsbelasting;

Overwegende dat dienvolgens een grote voorzichtigheid dient in acht genomen te worden bij het aanvaarden van dergelijke verklaringen als bewijsmiddel in burgerlijke zaken; dat dergelijke verklaringen zeker geen voldoende bewijs kunnen vormen, indien zij niet gestaafd worden door andere meer objectieve elementen; dat in deze zaak deze elementen niet voorhanden zijn;

Overwegende dat niet noodzakelijk mag afgeleid worden uit de in October 1944 door verweerder gedane aangifte, dat de gelden, waarmede de aangegeven aandelen aangekocht werden, reeds bij het uitbreken van de oorlog zouden voorhanden geweest zijn, omdat tijdens de oorlog geen grote winsten konden verweten worden; dat integendeel zekere personen juist tijdens de oorlog belangrijke winsten behaalden;

Overwegende bovendien dat moeilijk te verklaren is, dat verweerder tot de laatste dagen der bezetting zou gewacht hebben om belangrijke geldsommen te beleggen, die hij reeds in zijn bezit zou gehad hebben bij het uitbreken van de oorlog, dat zelfs indien verweerder in het bezit moest geweest zijn van gelden, voortkomende van de gemeenschap die bestaan had tussen partijen, op een der drie tijdstippen hiervoren aangeduid, dit nog niet betekent dat aanlegster hiervan niet op de hoogte zou geweest zijn; dat zij, zoals hiervoren reeds aangestipt, op de meest uitdrukkelijke wijze verklaarde in zeer grote mate haar rechten tegenover haar echtgenoot opgeofferd te hebben; dat, welke ook de beweegredenen mogen geweest zijn van de opofferingen die aanlegster deed, zij thans op haar afstand van de gemeenschap niet kan terugkomen, tenzij zij het bewijs zou leveren door bedrog tot die afstand gebracht geweest te zijn; dat zij echter van dit bedrog het bewijs niet levert;

B. Nietigheid wegens benadeling.

Overwegende dat aanlegster afstand heeft gedaan van de gemeenschap, zodat deze het voorwerp niet is geweest van een verdeling; dat zelfs indien de overeenkomst van 12-2-1941 zou dienen beschouwd te worden als een verdeling, aanlegster nochtans niet bewijst welke de juiste samenstelling en waarde van deze gemeenschap geweest is, zodat niet kan bepaald worden dat zij voor meer dan $\frac{1}{4}$ zou benadeeld geweest zijn;

C. Beslag onder derden.

Overwegende dat, gezien het voorgaande, dient bevolen te worden dat het door aanlegster onder derden gelegde beslag zal geheven worden;

Om deze redenen:

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpende;
Zegt dat de zaken, ingeleid op 23-8-47 en 17-6-48, resp. ingeschreven op de A.R. 21.273 en 25.001, verknocht zijn en voegt beide zaken samen;

Verklaart de eis van aanlegster ontvankelijk, maar ongegrond, wijst hem af en veroordeelt aanlegster tot de kosten;

Zegt dat het beslag onder derden, gelegd door aanlegster in handen van de Bank van Brussel, onmiddellijk door haar zal dienen opgeheven te worden en, bij gebrek zulks te doen binnen de 24 uren na heden, zegt dat dit beslag zal opgeheven zijn door de betekening van dit vonnis aan bedoelde Bank.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

1e Kamer. — 7 October 1950.

Voorzitter: M. Claeys.

Rechters: M.M. Tavernier en Toegiers.

Referendaris: M. Cloquet.

Advocaat: Mr. Maillet.

Naamloze vennootschap. — Ongeoorloofde delegatie van macht door beheerders aan één hunner. — Aansprakelijkheid der beheerders.

Beheerders ener N.V., die in strijd met art. 63 van de Wetten op de Handelsvennootschappen en met de bepalingen der statuten, het geheel hunner bevoegdheden gedelegeerd hebben aan een medebeheerder, zijn jegens de inmiddels gefailleerde N.V. aansprakelijk voor de door die medebeheerder veroorzaakte schade.

Delegatie van bevoegdheden van de beheerraad is niet toegelaten, behalve wat betreft het dagelijks beheer of bepaald aangewezen handelingen.

De aansprakelijkheid van de beheerders moet in casu des te strenger worden opgevat, daar zij niet de minste contrôle op de gestie van hun afgevaardigde hebben uitgeoefend en ook overigens niet hebben voldaan aan de voorschriften van wet en statuten.

Beheerders moeten niet geacht worden ontslag te hebben genomen, doordat zij geen aandelen hebben nedergelegd tot zekerheid voor hun beheer. Dat verzuim belet niet, dat zij ten aanzien van derden hun functie hebben behouden tot op de dag hunner vervanging.

Consorten Huys t/ Mr van de Castele, curator in het faillissement der N.V. Algemene Zeepziederij der Vlaanderen.

Herzien het vonnis, bij verstek op 31 December 1949 uitgesproken door de zittinghoudende rechtbank, en waarbij opposanten veroordeeld werden om bij voorraad één miljoen frank te betalen aan de boedel van de gefailleerde vennootschap;

Overwegende dat het tegen voormeld vonnis ingestelde verzet niet gegrond voorkomt;

Overwegende dat vaststaat dat opposanten op 20 Juni 1947 bij de oprichting van de gefailleerde vennootschap tot beheerders van deze vennootschap werden benoemd;

dat zij niet bewijzen, dat hun toestemming bij het aanvaarden van deze functie door een wilsgebrek zou aangetast geweest zijn;

dat eerste opposante een diploma van regentes bezit en dat tweede opposant opziener van goederen is;

dat zij derhalve niet ongeleerd zijn en wel degelijk met kennis van zaken de akte tekenden, waarbij zij beheerders geworden zijn;

Overwegende dat opposanten als beheerders zware fouten hebben begaan;

dat zij, in strijd met artikel 63 van de wetten op de handelsvennootschappen en in strijd met artikel 13 van de statuten, de algemeenheid hunner machten gedelegeerd hebben aan een medebeheerder, Achiël Buyst, die er misbruik van maakte en namelijk met de gelden van de vennootschap persoonlijke schulden betaalde ten belope van 523.543,65 frank;

dat de delegatie van de machten van de beheerraad niet geoorloofd is buiten wat betreft het dagelijks beheer of bepaalde verrichtingen (H. R. Gent, 3de Kamer, 30 November 1933, J.C.F. 1936, bl. 91, nr 5618; B. R. Gent, 13 Mei 1936, J. C. F. 1936, bl. 61, nr 5610; en in eerstvermeld vonnis aangehaalde auteurs: Resteau, Sociétés anonymes, eerste uitgave, nr 1067; Frédéricq, Principes, II, nr 941; Marx, Responsabilité des administrateurs dans les sociétés anonymes, nr 10; Siville, Sociétés anonymes belges, i, nr 940; Beltjens, sub art. 53 wet op de vennootschappen, nrs 3 en volgende; waaraan nog toe te voegen: De Vos en Vari Meenen, Sociétés Commerciales, I bl. 586, nr 3 en volgende; H. R. Gent, 30 November 1933; I. C. F. 1933, nr 5370 bl. 263, Beroep Gent, 13 Juli 1933, J. C. F. 1936, nr 5626, bl. 116;

dat Resteau weliswaar in de tweede uitgave van zijn werk (deel II, w. 1105) op de door hem eerst gehuldigde zienswijze terugkomt doch dat hij geenszins de argumenten weerlegt die hem zelf vroeger overtuigd hadden, noch deze even overtuigend van de andere geciteerde rechtsgeleerden;

dat Resteau overigens de besproken delegatie van machten slechts goedkeurt in zover de beheerders verantwoordelijk blijven voor de daden van de afgevaardigde met verruimde bevoegdheid, hetgeen alleen zin heeft, indien zulks de quasi-delictuele fouten van bewuste afgevaardigde beoogt;

dat, in casu, de statuten van de gefailleerde vennootschap eveneens bepalen dat dergelijke delegatie slechts op eigen verantwoordelijkheid van de beheerraad geschiedt;

Overwegende dat opposanten niet kunnen beweren dat de delegatie van hun machten niet algemeen is geweest omdat er uitzondering werd gemaakt voor « het aangaan van leningen en het vervreemden of verpanden van onroerende goederen »;

dat de gedelegeerde machten inderdaad op menig ander punt de perken van het dagelijks beheer te buiten gaan;

dat opposanten anderzijds deze andere « categoriën » van verrichtingen, die de perken van het dagelijks beheer overschrijden, ten onrechte willen gelijk stellen met wel bepaalde en concrete gevallen, voor dewelke de delegatie steeds mogelijk is;

Overwegende dat opposanten niet alleen onrechtmatig hun machten aan Achiël Buyst hebben overgedragen, doch bovendien volkomen verzuimden de minste controle uit te oefenen op de wijze, waarop laatstgenoemde deze machten gebruikte;

dat zij nooit hebben nagegaan of er regelmatige boeken gehouden werden;

dat zij geen vergadering van de beheerraad hebben geëist;

dat zij geen balans en geen winst- of verliesrekening hebben doen opmaken;

dat zij geen algemene vergadering hebben belegd, namelijk niet in September 1947, toen de helft van het kapitaal reeds verloren was;

dat zij integendeel op dit ogenblik met de andere aandeelhouders een kapitaalverhoging hebben bewerkstelligd (cfr Roland, Responsabilité des administrateurs, nr 9);

Overwegende dat opposanten aldus Achiël Buyst alleen en volkomen meester van het beheer hebben gelaten, en hem niet eens belet hebben zijn onregelmatigheden te plegen door het besef dat zijn handelwijze gevaar liep bij een controle ontdekt te worden;

dat zij aldus ook de derden — al weze het geenszins opzettelijk — in dwaling hebben gebracht door de werkelijke en uiterst slechte toestand van de vennoot-

schap te laten schuilgaan onder het gezag van hun eigen goede naam;

Overwegende dat opposanten aan hun verantwoordelijkheid niet kunnen ontkomen onder voorwendsel dat zij zouden dienen beschouwd te worden als hebbende hun ontslag genomen doordat zij geen aandelen tot waarborg van hun beheer neergelegd hebben;

dat dit nieuw verzuim inderdaad niet belet dat opposanten ten aanzien van de derden hun hoedanigheid van beheerders behielden tot hun vervolging die eerst op 13 September 1947 geschiedde (zie Restau II, nr 869 blz 87);

Overwegende dat met nadruk dient te worden opgemerkt, dat Achiël Buyst niet éénmaal en occasioneel onregelmatigheden pleegde, doch integendeel de gelden van de vennootschap wel bij twintig verschillende gelegenheden tussen 20 Juni en 13 September 1947 in min of meer belangrijke gedeelten onrechtmatig heeft uitgegeven;

dat het ook aan de fouten van opposanten toe te schrijven is, dat de vennootschap na 13 September 1947 is blijven voortbestaan en dat zij derhalve de schulden heeft kunnen maken, welke thans het passief vormen;

Overwegende dat opposanten niet betwisten en dat het overigens ten genoegen van recht bewezen is dat bedoeld passief alleszins meer dan een miljoen frank bedraagt, zelfs indien men de waarde van het actief aftrekt;

Overwegende dat de door de fouten van opposanten aan het vermogen van de gefailleerde vennootschap, d.i. aan het algemeen onderpand van haar schuldeisers, veroorzaakte schade op zijn minst voormelde som bedraagt;

Om deze redenen, de Rechtbank,
Makende melding van...

Verklaart het verzet ontvankelijk, doch niet gegrond, dienvolgens wijst het van de hand en zegt dat het vonnis waartegen verzet van kracht blijft en al zijn uitwerksels zal hebben.

Verwijst opposanten in de kosten.

VREDEGERECHT TE BRUGGE

2e Kanton — 11 Juni 1949.

Rechter: M. van Rollegheem.

Huwelijk. — Verzegeling. — De man kan slechts bij uitzondering beroep doen op artikel 270 B.W.

Ook de man kan op grond van artikel 270 B.W. verzegeling in de echtelijke woning vorderen, doch alleen in uitzonderingsgevallen en onmiddellijk na indiening van het verzoekschrift tot echtscheiding, zodat de verzegeling haar verrassende werking behoudt.

Danneels t/ Catoor.

Overwegende dat Danneels Edgard bij verzoekschrift dd. 8 Juni 1949 vraagt tot verzegeling over te gaan in de echtelijke woning, gelegen te Brugge;

Overwegende dat op 5 Mei 1948 verzoekers echtgenote Catoor Justine, een verzoekschrift tot echtscheiding heeft ingediend; dat verzoeker beweert — zonder het bewijs daarvan te leveren — dat de echtelijke woning als verblijfplaats van zijn echtgenote, met uitsluiting van hemzelf, aangewezen werd;

Overwegende dat aangenomen wordt dat ook de man art. 270 van het B.W. mag inroepen: (De Page, deel I, editie 1933, nr. 962; R.P.D.B. Verbis, Scellés, nr. 110; Divorce et séparation de corps, nr. 232 en Inventaire, nr. 82, quinquies) zo hij uit de echtelijke woning uitgezet is en de vrouw het geheel of een deel van de gemeenschap in haar bezit heeft; (P.B., V° Divorce, nr. 1134; Piérard, deel I, nr. 435; Kort geding Brussel, 17 Maart 1910 in B.J. 845; Beslissing van de vergadering van de Vrederechters van het arrondissement Brussel dd. 25 Januari 1904 in J.J.P. blz. 78 en volgende; Kluyskens, Personenrecht, nr. 475);

Overwegende dat evenwel het in art. 270 voornoemd omschreven recht slechts aan de man dient te worden toegekend in uitzonderlijke omstandigheden; dat de man ook gedurende de echtscheidingsprocedure zijn rechten over de gemeenschap behoudt (Laurent, deel III, nr. 269); dat «in specie» de man weliswaar niet meer in de echtelijke woning verblijft, alhoewel hij er nog steeds zijn domicilie heeft, (bewijs: bevestiging van behoefte dd. 3 Juni 1949, afgeleverd door de Politie te Brugge), doch dat verzoeker geen belang meer heeft bij die verzegeling, vermits het verzoekschrift tot echtscheiding sedert méér dan één jaar (5 Mei 1948) is ingediend en dat ten minste sedert 29 Juli 1948 (bevelschrift in kort geding) de echtgenoten in feite gescheiden leven; dat de maatregel van art. 270 voornoemd enkel aan de man dient te worden toegestaan, zo de verzegeling onmiddellijk ten gepaste tijde wordt gevraagd, zodat ze haar verrassingseffect behoudt; dat in de praktijk in dergelijke gevallen beroep wordt gedaan op art. 268 B.W. tot benoeming van een met de boedelbeschrijving belaste notaris;

Overwegende dat het bevelschrift van het Vrederecht te St-Joost-ten-Node, dd. 9 November 1933 (J.J.P. 1934, blz. 41) het geval voorziet van verzegeling buiten de echtelijke woning;

En overwegende dat verzoeker het voordeel van de kosteloze rechtspleging aanvraagt; dat hij Belg is, van zijn onvermogen doet blijken, doch dat zijn vordering, waarvoor gemeld voordeel gevraagd wordt, ongegrond blijkt, zodat het past hem enkel de kosteloze rechtspleging toe te staan voor wat aangaat het huidige bevel en de eventuele uitgifte ervan;

Om deze redenen:

Wij Vrederechter, verlenen aan verzoeker het voordeel van de kosteloze rechtspleging, enkel voor wat het huidige bevel betreft en de eventuele uitgifte ervan;

Zeggen voor recht dat er geen reden bestaat tot verzegeling in de echtelijke woning.

Veroordelen verzoeker in de kosten.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

BIBLIOGRAPHIE

Le Chevalier BRAAS. — Précis de procédure pénale. — 3e édition revue et complétée. — Tome 1r. — Etabliss. Bruylant, Brussel. 1950. 485 p.

De boeken van Prof. Braas der Luikse Universiteit, op het gebied der burgerlijke rechtspleging en der strafvordering, zijn in het midden van de Belgische juristen ten zeerste gewaardeerd. Zij munten uit door de buitengewone helderheid met dewelke de stof wordt uiteengezet en zijn dan ook evenzeer uitstekende studieboeken als werkinstrumenten voor de praktijk.

Thans is er van het leerboek van Prof. Braas over de strafvordering een 3e uitgave verschenen, die tegenover de vorige edities een belangrijke uitbreiding heeft genomen, zodat zij in twee delen zal verschijnen waarvan het eerste thans van de pers is gekomen.

Dit eerste deel behandelt na een algemene inleiding tot de strafvordering de acties die voortspuiten uit de misdrijven, de publieke en de burgerlijke actie, alsook het opzoeken der misdrijven en het gerechtelijk onderzoek.

Het is een zeer overzichtelijke uiteenzetting met overvloedige aanhaling van rechtspraak waarbij ook de meest recente in aanmerking werd genomen.

Het boek van Prof. Braas is te algemeen gekend en wordt te zeer elke dag gebruikt om hier bijzonder uit te weiden over zijn zeer grote verdiensten. Naast zijn «Précis de procédure civile» staat thans deze nieuwe uitgave van het «Précis de procédure pénale» van Ridder Braas als de betrouwbare wegwijzer in de doolhof der rechtspleging.

Het lijdt geen twijfel dat deze nieuwe uitgave hetzelfde succes zal kennen als de vorige, daar al wie een bepaalde inlichting verlangt op het gebied van het procesrecht in België steeds in de eerste plaats grijpt naar de uitstekende werken van deze auteur.

R. V.

Alfonso García GALLO. — Curso de Historia del Derecho Espanol, Tome II. Historia del Derecho Penal y Privado. Volumen 1, Conceptos Generales, La Persona Natural. — Madrid, 1950, 140 p.

Professor García Gallo, hoofdredacteur van het Anuario de Historia de Derecho Espanol en waarvan wij destijds het eerste deel van zijn *Curso de Historia del Derecho Espanol* bespraken (zie R. W., 13de jg., n° 11, p. 458-459), heeft thans het tweede deel hiervan gepubliceerd. Na de algemene beginselen te hebben uiteengezet, worden de natuurlijke persoon en de juridische bekwaamheid ontleed: de vereisten, de burgerlijke wijzigingen (nationaliteit, godsdienst, sociale conditie, culturele staat, familiale toestand, eerloosheid), de natuurlijke wijzigingen der bekwaamheid (de ouderdom, het geslacht en de ziekte), het verkrijgen van de juridische bekwaamheid (de geboorte, de manumissio), de attributen van de persoonlijkheid (de naam, de tekens, titels en blazoenen), het einde van de bekwaamheid (de natuurlijke en burgerlijke dood), en de lieden zonder de bekwaamheid (horigen en overige standen). Voorwaar een boek, dat een mooie illustratie vormt bij Gallo's uitwendige geschiedenis van het oud-Spaanse recht.

L. Th. Maes.

N. Vazquez de PARGA, J. M. LACARRA, J. URÍA. — *Peregrinaciones a Santiago*. — 3^e vol., Madrid, Consejo superior de investigaciones científicas, 1948-1949, 1450 p., 148 platen en een gekleurde uitslaande kaart.

Gedurende de gehele Middeleeuwen bezaten de bedevaarten naar het graf van St Jacob te Santiago van Compostella in Gallicië een enorme betekenis zowel op godsdienstig als op cultureel gebied. Duizenden pelgrims trokken vrijwillig of op bevel der schepenbanken vanuit al de plaatsen van West-Europa naar deze meest beroemde bedevaartplaats der Middeleeuwen. De door de bedevaarders gevolgde wegen waren de aders, waarlangs de kunst- en andere beschavingsinvloeden zich hebben laten gevoelen zowel op de economie als op de politiek. Dwars doorheen Noord-Spanje vormde de weg van Frankrijk naar Compostella de grote verbinding met de Christenwereld, die een tegengewicht vormde tegen de islamitische krachten.

Door een gecombineerd en geëordineerd onderzoek hebben drie bekende Spaanse geleerden de Compostellaanse bedevaart, voor de eerste maal in een rechts-historisch-cultureel kader geschetst. Een accurate gekleurde kaart van de Noord-Spaanse bedevaartwegen, vele geographische schetsen, een uitgebreide reeks originele documenten, ook uit onze streken, een uiterst verzorgde bibliographie, en gedetailleerd register en een album met 148 foto's maken van dit meesterwerk — dat de prijs Francisco Franco verwierf in 1945 — een uiterst waardevol bezit.

L. Th. Maes.

Gustav KORLEN. — *Norddeutsche Stadtrechte. I. Das Stader Stadtrecht vom Jahre 1279*. — (Lunder Germanistische Forschungen, 22), Lund, C. W.K. Gleerup, Kopenhagen; Ejnar Munksgaard, 1950, 164 p.

Dr Gustav Korlén, een der beste Zweedse philologen en sterk ijveraar van de studie van het Nederduits, die zich vóór enkele jaren liet opmerken door een diepgaande studie «Die mitteldeutschen Texte des 13. Jahrhunderts» liet zich leiden door het belang dat de middeleeuwse rechtsbronnen bezitten voor de philologie. Hij vatte het plan op de oudste teksten van de twee voornaamste Noordduitse stadsrechtssystemen, Hamburg en Lubeck, opnieuw uit te geven.

Daar het oude Hamburgse origineel recht uit 1270, in het Duits opgesteld (het zogenaamde *ördelbok*), dat ook in de nabijgelegen stadjes van kracht was, verloren is, treedt duidelijk de betekenis van het oorspronkelijk handschrift van het Stader stadsrecht uit 1279 naar voren, vooral als men bedenkt dat sinds de 18^e eeuw hiervan geen wetenschappelijke uitgave meer gebeurde.

Na een beschrijving van het handschrift, een bronnenoverzicht, een vergelijking tussen de *ördelbok*- en Staderteksten, een diepgaand philologisch onderzoek, volgt de tekstuitgave met register en de toevoegingen van jongeren datum, en een uitvoerige woordverklaring. Op vele plaatsen van zijn tekstverklaring en ook uit de bibliographie blijkt dat de auteur de Nederlandse en Belgische literatuur ter zake met vrucht heeft weten te benutten.

Alle rechtshistorici zullen de uitgave van dit belangrijk boek met vreugde begroeten. De uitgaven van Korlén bewijzen eens te meer het belang van de innige samenwerking tussen de philologie en de rechtsgeschiedenis.

L. Th. Maes.

MEDEDELINGEN

NOG DE TENTOONSTELLING VAN HET ANTWERPS RECHTSLEVEN

Onze lezers zullen voorzeker met belangstelling kennis nemen van het verslag dat verscheen in het laatste nummer van het Nederlands Juristenblad (Afl. 2) over de Tentoonstelling van het Antwerps Rechtsleven, die onlangs te Antwerpen gehouden werd.

Dit zeer interessant verslag is van de hand van de gekende rechtshistoricus Mr J. W. Bosch, officier van justitie bij de arrondissementsrechtbank te Breda.

*

«Het is zeer te betreuren dat de zo belangrijke tentoonstelling, gehouden ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen slechts van 18 tot 30 November is kunnen worden gehouden. Nog meer is het te betreuren, dat aan deze tentoonstelling in Noord-Nederland zo weinig bekendheid is gegeven. Want een drukker bezoek uit het Noorden had die tentoonstelling zeker verdiend. Groot toch is de invloed geweest van het Antwerps recht in zijn bloeitijd op onze gewesten, zo groot zelfs dat van Bynkershoek kon spreken over de «magna Antwerpiensis auctoritas».

»De tentoonstelling was zeer systematisch ingericht en omvatte een tijdvak van omtrent 7 eeuwen. Als eerste zichtbare mijlpaal in de vorming van het Antwerpse recht lag daar de brief waarbij in 1220 Hendrik I den Antwerpenaren hun oude vrijheid hergeeft. Dan kwamen het Cuerboek metten doppen (1315), de *Consuetudines antiquissimae* (1545), de in antiquis (1570), de beroemde *Impressae* (1582) en een druk van de *Compilatae* van 1607, alle evenzovele hoofdmomenten in de geschiedenis van de Antwerpse codificatie (1).

»Van de lijfstraffelijke rechtspraak, welke door de schout op de Burcht werd uitgeoefend, waren voorbeelden van informatiën, vonnissen en rollen aanwezig, benevens beroemde procesdossiers zoals dat van Jean de Jauregy, die in 1582 een aanslag op de Prins van Oranje pleegde.

»Van de burgerlijke rechtspraak, welke onder leiding van de Amman op het stadhuis plaats vond, vonden wij voorbeelden van rollen, vonnissen, arrest en bezetboeken, borgtochten, volmachten en koopcelen en een paar van de omtrent 10.000 processen, waarvan het merendeel nog in hun oorspronkelijke zakjes aanwezig is. Verder waren nog aanwezig de stukken van de Tweede Raadskamer, de genadige rechtspraak en de Handelsrechtspraak. Ik zwijg over de bijzonderheden der ondergeschikte Antwerpse rechtbanken. Onder het oude régime zijn deze eerwaardige instellingen met afschaffing bedreigd en wel door Alva door de instelling van een Justitieraad 1571-1574 (2) en door Jozef II in 1787 door een intendentieraad. Verschillende stukken lichtten deze hervormingen toe.

»Dit alles werd toegelicht en verlevendigd door een zeer uitvoerige gerechtelijke iconografie. Zo het Stadhuis en het eerwaardige Steen, van welks gekanteelde toren nu nog op feestdagen de vlag van de hertog van Brabant wappert om de herinnering van zijn oude rechten nog levendig te houden. Ik noem slechts de afbeelding van de Blauwe Hemel buiten het Steen, een afgescheiden ruimte waar de getortureerde gevangene

zijn bekentenis moest herhalen « buyten den steen oft ghevanckenis ende oock buyten de borcht aldaer ... onder den blauwen hemel ende buyten alle hachten ende banden van ysere » (3). Verder allerlei voorwerpen op de rechtspraktijk betrekking hebbende als de dolk waarmee in de inquisitietijd de genadestoot werd gegeven en een originele bakkerskerfstok. Van de juristen als de Damhoudere en de Antwerpse rechtsgeleerden Anselmo en Stockmans lagen er enige werken. De Confraternitas Sancti Yvonis voert ons mid- den in het leven der Antwerpse balie.

» De Franse tijd wordt ingeluid met de Eerste criminele Rechtbank (5de jour sansculotide II-3 ventôse III). Een prent brengt ons het verbranden der folterwerktuigen op 30 Nov. 1794 in beeld. De Jury wordt ingesteld en nieuwe rechtbanken worden ingericht. Op 19 Aug. 1800 (1 Fructidor VIII) worden de criminele rechtbank en de rechtbank in eerste aanleg in het leven geroepen, waarvan nu de instelling herdacht wordt. Herdacht worden dan de Franse tijd en het Hollands bewind met de gezagsoverdracht, de behuizing en rechtelijke activiteit en men ziet met verbazing hoe een priester in 1827 een jaar gevangenisstraf opleep omdat hij te Lier een Latijns gedicht, dat strekte tot het veroorzaken van wantrouwen, tweespalt en verdeeldheid onder de ingezetenen, had vervaardigd. Het huidige België laat een belangrijke rechterlijke verzameling juridische en administratieve documenten zien, waaronder enige beroemde processen en de reactie daarvan op de bevolking. De laatste halsrechting te Antwerpen vond op 8 Mei 1856 plaats. Sedert 1820 was de rechtbank gezeteld in de Groenplaats in het gebouw van het huidige postkantoor. Pas in 1871 werd de eerste steen voor het tegenwoordige gebouw gelegd. Het menu dat op de 20ste July ter gelegenheid van die gebeurtenis door de magistraten werd opgegeten deed in zijn monumentale proporties zeker niet voor het geprojecteerde gebouw onder.

» Voor het leven van de balie bood de tentoonstelling zeer veel gegevens door portretten, documenten, processen en de herinnering aan allerlei mafinestaties. Zij betreffen zowel de Vlaamse Conferentie als de Conférence du Jeune Barreau. Herinneringen aan procureurs en deurwaarders besloten het geheel.

» Niet zonder emotie zag men de namen van de vele juristen die in de laatste oorlog door de gemeenschappelijke vijand zijn vermoord, in de eerste plaats van de twee leden van het Openbaar Ministerie Dirk Stevens en Robert Bibauw, beide substituten van de Procureur des Konings.

» Dit alles is nu voorbij, maar met grote voldoening kunnen de beide voornaamste inrichters der tentoonstelling, de Heren adjunct-griffiers Laenens en Leemans, terugzien op hun werk. Van dat werk rest nu nog als iets van blijvende wetenschappelijke waarde de catalogoog. De waarde daarvan wordt in niet geringe mate verhoogd door de door Meester René Victor samengestelde bibliografie van de werken van de leden van de magistratuur en van de balie van Antwerpen in de verlopen anderhalve eeuw. Daarin zijn 700 titels opgenomen en nog schijnt zij niet volledig te zijn. Ook dit wetenschappelijk oeuvre was op de tentoonstelling aanwezig en het was zeker niet het minst interessante deel. Het stond daar als een monument groter dan welk ander dat ooit voor de magistratuur en de balie van Antwerpen zou kunnen worden opgericht.

» De kennismaking van dit werk zal voor Nederlandse juristen zeker een voordeel zijn. En wanneer dan over enkele jaren ook voor onze rechtelijke colleges de viering van het 150-jarig bestaan aanbreekt, zullen

magistratuur en balie zich dan eveneens opmaken tot een waardige en werkelijk grootse herdenking? Moge aldan de Magna Antwerpiensis Auctoritas zich nog eens laten gelden.

» Breda.

J. W. BOSCH. »

(1) In het kader der Tentoonstelling hield de archivaris der Stad Antwerpen Fr. Blockmans een voordracht: Het oude gerecht te Antwerpen, gepubliceerd in het Rechtskundig Weekblad van 3 Dec. 1950 XIV nr 12 p. 450.

(2) Fl. Prims, Geschiedenis van Antwerpen, deel XIX (Met Spanje 1555-1715), p. 117/118.

(3) Costumen van Antwerpen, Tit. XIV, art. 4.

DE BEVOEGDHEID VAN DE RECHTBANKEN VAN KOOPHANDEL EN EEN VOORSTEL VAN PROFESSOR VAN DIEVOET

In het Rechtskundig Weekblad van 21 Mei 1950 (kol. 1464), publiceerden wij een vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Gent, d.d. 20 April 1950, waarbij is uitgemaakt, dat de aannemingsovereenkomst met een aanbesteder-handelaar tot het verrichten van schilderwerk aan een tot de handel uitsluitend bestemd gebouw en de daaruit voortvloeiende verbintenissen, daden van koophandel zijn.

De vertaling van dit vonnis verscheen in het Journal des Tribunaux van 24 December 1950 (708 v.) met een noot van Prof. van Dievoet.

In deze noot betreurt de annotator, dat de leer van het Hof van Verbreking (zie o.a. arrest van 28 April 1949, R.W. 1949-1950, 279 v.) in hogergenoemd vonnis wordt bestreden, en uit hij zijn scepticisme t.a.v. de door sommige auteurs verdedigde stelling, nl. het doen verdwijnen uit de wet van het onderscheid tussen handelsdaden en niet-handelsdaden. (o.a. J. Limpens, Rev. crit. de jurispr. belge, 1950, pp. 98-116; H.B. in R.W. 1949-1950, 283-284).

De Leuvense hoogleraar is van mening, dat deze stelling, die volgens hem ook de afschaffing van de rechtbanken van koophandel inhoudt, niet zo spoedig door de wetgever zal worden aanvaard, vermits art. 105, lid 2 van de Grondwet het bestaan van de rechtbanken van koophandel constateert. Bovendien — zo schrijft hij — doen deze rechtbanken op snelle wijze en met weinig kosten uitspraak, en wanneer zij een goede referendaris bezitten, wijzen zij ook goede vonnissen.

Om evenwel talrijke competentie-conflicten te vermijden doet hij het voorstel het « duistere » begrip van de handelsdaad « par relation » af te schaffen en de bevoegdheid van de rechtbanken van koophandel voortaan uitsluitend te beperken tot de daden, die van nature handelsrechtelijk zijn. Daardoor zouden de meeste moeilijkheden zijn verwijderd en zou de rechtbank van koophandel de rechtbank van de koophandel worden, d.w.z. van de geschillen, die binnen de sfeer vallen van de handel en de nijverheid. Het zou dan niet meer gebeuren dat de handelsrechtters recht spreken over geschillen betreffende onroerende goederen, verkeersongevallen en dgl., die helemaal niet tot hun domein behoren. De wet zou bepalen, dat elk geding betreffende een handelsdaad — die t.a.v. een der partijen een echte handelsdaad zou opleveren — aan de jurisdictie van de rechtbanken van koophandel onderworpen is; geschrapt zou dan ook worden het ongelukkige artikel 13 van de wet op de bevoegdheid, hetwelk de vraag of een handelsdaad door de burgerlijke of door de handelsrechter zal gevonnist worden, van het zuivere toeval doet afhangen.

Ook wij zijn van oordeel, dat het voorstel van Prof. van Dievoet talrijke competentieconflicten zou kunnen uitschakelen. Of echter de parlementaire wetgever hierop zal ingaan, is een vraag, die deze laatste alleen zal kunnen beantwoorden.

LE DROIT MARITIME FRANÇAIS

In 1923 werd door de Franse advocaat Leopold Dor de *Revue de Droit Maritime comparé* opgericht; tengevolge van de oorlog hield zij in 1940 op te verschijnen. Alle sinds de bevrijding gedane pogingen om deze uitstekende revue in haar vroegere vorm opnieuw uit te geven, mislukten. Dank evenwel aan de hulp van de *Journal de la marine marchande* kon in 1949 begonnen worden met de publicatie van het maandblad *Le Droit maritime français*, onder de directie van Georges Ripert en Leopold Dor.

In tegenstelling met de vroegere revue Dor — zo werd de *Revue de droit maritime comparé* kortweg genoemd — bevat het nieuwe tijdschrift geen buitenlandse beslissingen en ontbreken eveneens de vroeger zo interessante overzichten van vreemde wetgevingen en literatuur. Voor de kennis van het Franse zeerecht echter is het onmisbaar. Elk nummer brengt een verhandeling en de belangrijkste rechterlijke beslissingen op het gebied van het zeerecht; daarnaast worden «sommaires de jurisprudence», wetgeving, berichten, mededelingen en bibliographie gegeven.

In de jaargang 1950 zijn de volgende bijdragen verschenen: James-Paul Govare, Les règles d'York et d'Anvers 1950; Pierre Emo, Les Transports des vins d'Algérie par navire-citerne; Guy Fraikin, Du Transport de la propriété et des risques dans la vente Fob; J. Le Clère, L'enseignement maritime à l'université de Genève; Paul R. Pfister, La responsabilité des wharfs et des aconiers dans les ports de l'Union française; Pierre Lureau, La police d'abonnement et l'obligation de déclaration; Ad. Choteau, Les marchandises à quai en quête d'un statut légal; Ph. Calais-Auloy, L'indemnité due à l'équipage en cas de naufrage et la notion de naufrage; Georges Ripert, Le sectionnement du transport maritime; Paul Bertrand de la Grassière, L'application à l'Algérie du décret du 22 novembre 1948 relevant la responsabilité légale du transporteur maritime; Jean Warot et James Paul Govare, La propriété du sol et du sous-sol marins.

In het eerste nummer van de nieuwe jaargang 1951 is een bijdrage opgenomen van P. Lureau, La délimitation de la dépense substituée, en, buiten de gewone rubrieken, de Franse vertaling van de Spaanse wet van 22 December 1949 op de connossementen, waarbij de regels van de Brusselse «Convention internationale pour l'unification de certaines règles en matière de connaissement» (25 Augustus 1925) in het Spaanse zeerecht werden ingevoerd.

Het leesgeld van *Le droit maritime français* bedraagt voor het buitenland: 4.200 Franse francs. De administratie wordt verzorgd door de *Société du Journal de la marine marchande*, 190, Boulevard Haussmann, Paris, VIIIe.

B.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen, n° 5 September-October 1950.

Josse Mertens, Statuut en opleiding van ambtenaren in het Buitenland. — A. Van Bastelaar, De minister zonder portefeuille en de staatssecretaris.

Nederlands Juristenblad, afl. 2, 13 Januari 1951.

Prof. Dr D. Simons, Beroep tegen administratieve beschikkingen. — Mr K. Homan, Overeenkomsten over eigen nalatenschappen. — Dr L. M. Rollin Coupuerque, Indaging. — Mr H. van Buuren, Assegai en Speren. — Mr J. W. Bosch, Tentoonstelling van het Antwerps Rechtsleven.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie, 13 Januari 1951, n° 4173.

Prof. Mr J. Wiarda, Enige opmerkingen over rechtsvergelijking in het algemeen, en enkele vergelijkingen tussen het Nederlandse en het Duitse en Franse privaatrecht.

Journal des Tribunaux, 14 janvier 1951, n° 3879.

Marcel La Haye, Jos Vankerckhove, La loi du 20 décembre 1950 sur les baux à loyer. — Jurisprudence.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, n° 9 novembre 1950.

Jurisprudence.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation Cahier n° 1.

M. Louis Trotabas, Les nouvelles tendances de l'impôt sur le revenu.

Cahier n° 2.

M. Paul M. F. Durand, Les passages à niveau (réglementation et jurisprudence).

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique.

A. Buttgenbach, Fonctionnaires. La loi de la continuité et de la régularité des services publics et la grève de leurs agents.

Revue de Droit Penal et de Criminologie, n° 4 janvier 1951.

J. Graven, Le système de la répression de l'homicide en droit suisse. — P. Van Droogenbroeck, Les courtes peines de prison. — Rollin Couquerque, Un faux pas. — Norbert Laude, Décret concernant l'enfance délinquante au Congo Belge.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"